

neemt: Hij moet eerst maken, wat Hij straks wil liefhebben. Zoo heeft God de dingen, de menschen, die Hij wil beminnen, eerst lief in de idee: eerst daarna schept Hij ze. Dus kan Hij aan de geschapen voorwerpen van Zijn liefde ook die werkelijkheid geven, welke tenslotte aan Zijn eeuwige idee beantwoordt. Zoo is er aan het begin van den weg Zijn liefde de idee, en aan het einde de werkelijkheid. En nooit kan Gods liefde rusten, vóórdat in de historie, in den tijd, de voorwerpen Zijner soevereine liefde zóó geworden, zóó ontvankelijk zijn, dat ze in het best aan de idee, aan de gedachte Gods beantwoorden. Hoe dichtert dus de mensch, dien God in liefde heeft gekend van te voren, komt bij de vol-einding van zijn bestaan, hoe meer Gods liefdesarbeid aan hem haar doel bereikt. Elk oogenblik komt die mensch nader tot zijn einde en in dat einde ziet God hem geraken tot die volle werkelijkheid, die de volkomen uitwerking is van de goddelijke idee, waarnaar hij in liefde geschapen en waardoor hij in liefde gedragen is. Het einde van een ding, zegt de Prediker, het einde ook van elk liefde-ding Gods, is beter dan zijn begin. Want bij het einde is er de vervulling van Gods raad, de verwezenlijking van Gods plan, de bereiking van Gods liefdes-idee, die van eeuwigheid in Hem was. En zoozeer als alles in God dringt tot de volmaking, zóó waarachtig is het ook, dat Zijn liefde pers naar het einde, dat is: de voleinding van het voorwerp harer soevereine keuze.

Als God eenmaal liefheeft, dan is het een vanzelfsheid, dat Hij liefheeft tot het einde.

* * *

Maar in der menschen liefdewegen is daar geen grooter wonder dan liefhebben tot het einde. Is dat wonder afwezig?

Neen; het is er; want liefde is ook vlak des Heeren; hare kolen zijn vurige kolen en hun vuur is hemelsch vuur. Daarom kan zich wel dit wonder voltrekken, dat zelfs ook menschen liefhebben tot het einde; maar zoovele malen als het gebeurt, is dan ook het goddelijke wonder daarin aanwezig: het wonder, dat verbazen moet.

Menschelijke liefde kiest haar voorwerpen niet anders dan met een beperkte, gedwongen keuze. Is Gods keuze onbeperkt en vrij, de onze is gebonden; wij kunnen niet kiezen buiten de staat-kaart van de in de wereld aanwezige machten en menschen om. De keuze is in de liefde gebonden; maar de liefde zelf wil vrij zijn; de liefde zelf reikt in haar ideaal verder dan de werkelijkheid, die ze op aarde gegeven vindt. Ook menschen-liefde heeft haar idealen, ze kent ook haar idee; en in het ideaal, dat ze zich aangaande haar voorwerp stelt, is er eenzijdig een herinnering aan het verloren paradijs, waar liefde anders niet dan schoonheid vond; en is er tevens een zoeken van het komende paradijs, waar wederom de schoone idee zich in de schoonste werkelijkheid volmaakt herkennen zal. Zoo komen wij, geplaagde menschen, met onze idee naar de werkelijkheid; doch die twee passen op elkander niet; wat wij vinden is niet wat wij zouden willen vinden. En dan komt er de strijd tussen idee en werkelijkheid. Zwakke liefde kent van dien strijd niet veel; want de werkelijkheid, gelijk ze zich voordooit, beheerscht en verwingt straks bij een onsterke liefde de idee, het ideaal. Dan past zulke liefde zich wel aan bij haar voorwerp en dan heeft ze wel lief — tot het einde; maar ze is in de ontwikkeling van haar voorwerp van begin tot einde zelf mee vervormd, veranderd; ze zou, aan het eind gekomen, zich niet meer herkennen, gelijk ze in den beginne was. Maar de sterke liefde, de liefde, die haar ideaal volbewust weet, die het hoog houdt en zuiver? Zij laat zich de idee niet door de werkelijkheid ontnemen, en toch geeft ook de werkelijkheid haar soms zoo weinig toe; de werkelijkheid buiten ons kan wel onze ideeën vervormen, maar onze idealen kneden niet de werkelijkheid naar hunnen wil. Daar is menige liefde, die in haar begin haar idee meende te vinden in de werkelijkheid van haar voorwerp, in het eind ontuchtend en tot bitterheden ontwaakt; en o, dan lief te hebben tot het einde... o liefde, uw weg is dan zoo zwaar; te zwaarder, naarmate zij sterker zijn en onafhankelijker. Wel zijt gij onoverwinnelijk, gij vlammen des Heeren; doch in uw rossen schijn is de openbaring van smart en van weedom.

Liefhebben — tot het einde; zeker, het is er, ook onder de menschen. Maar er is geen onbegrijpelijk wonder, dan dit: dat menschen liefhebben tot het einde. Want onze in de laagte gevonden werkelijkheid is niet naar onze naar hoven strevende idee.

* * *

Prijze nu Gods Evangelie Hem, Die Zijn discipelen liefhad tot het einde: Christus Jezus, den Man van smarten.

Daar is in Zijn liefhebben tot het einde alereerst de vanzelfsheid der goddelijke liefde. Christus is waarachtig God; ook Zijn liefde is scheppende liefde; haar voorwerp vormt Zijn liefde niet, doch Zijn liefde vormt haar voorwerp. Ze kiest; ze schept; ze maakt; ze roept haar beminden. Wat spreekt, discipelen, nu meer vanzelf

dan dat de Zoon Gods u tot het einde toe bemint? Zie, de ure is gekomen en ieder oogenblik bereikt u meer en meer voor haar festijn der voltooide ideeën. Wat is vaster dan deze volharding in liefde?

Doch het wonder, zou hier het wonder niet zijn? Ja, het is er; want ook waarachtig mensch is de Christus, de Zoon des menschen. In Zijn menschelijk bewogen ziel woont sterk de zuiverste idee der liefde; en geen voorstelling kunnen wij ons vormen van het sterke, hooge ideaal, dat Christus in Zijn liefde uitdraagt tot de wereld, die Hij vindt. En hoe vindt Hij de wereld, hoe de menschen? Ach, Hij Zelf weet, wat in den mensch is; Hij weet het in het begin der liefde; en toch op den langen weg van begin tot einde is het Zijn fijne menschelijke ziel een telkens pijnlijke wonde, die Hem de tegenstelling slaat tussen ideaal en werkelijkheid in Zijn discipelen. Vele wonden sloeg Hem de werkelijkheid, ruw tot het einde. Dat zijn de wonden, waarmee Hij geslagen is juist in het huis Zynner liefhebbers. Tot het einde...; maar het einde brengt Hem discipelen, die twisten, verraden, verloochenen, slapen, vluchten, vergeten... in het einde.

Toch heeft Christus lief tot het einde. En die volharding der liefde is niet verkregen door zwakking eener liefde, die haar ideaal in 't best verwingen en verlagen laat, en die in 't einde minder vraagt van haar voorwerp, dan ze in haar begin heeft gevraagd. Christus heeft niet tot het einde lief, omdat Hij de oogen sluit of voor de werkelijkheid, of voor het ideaal. Hij ziet die twee in fel contrast en zie, toch heeft Hij lief tot het einde.

Nu is der liefde smart verzekerd. Nu wordt der liefde kracht getoond. Nu blijkt der liefde dienst het offer.

En wij, zouden wij thans nog niet onze zondige werkelijkheid, naarmate het einde nabij komt, durven beendragen in den kring dezer liefde, die niet haar idee in ons verliest, doch eindelijk in ons uitwerkt, ten volle en ten schoonste?

Ons einde... wij zullen nooit zóó goed weten als dan, dat we aan de idee niet beantwoorden en we zullen toch nooit zoo dicht zijn bij haar verwezenlijking als in het einde.

Ons einde... er zal dan maar een schrede zijn tussen ons zondige werkelijkheid en Gods schoone idee.

En die ééne schrede zou een eeuwige onmogelijkheid zijn, als niet de liefde, die schept, onzen voet voor aanstoot bewaarde en hem in den geest maakte „als der hinden“.

Ons einde zal beter zijn dan ons begin, indien wij gelooven in Hem, Die liefhad tot het einde en tot in de einde-loosheid der eeuwigheid, Hem. Wiens liefde in het vanzelfsprekende wonderbaar is; Hem, Die het einde roept van den beginne, als nog geen van die was; en Die het nastemmen met ons verwacht heeft in smartelijk dulden.

K. SCHILDER.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Geestelijke behoeften en stoffelijke nooden.

II.

De mensch kent tweeërlei nooddrift.

Hij is door God niet alleen geschapen met een lichaam maar ook met een ziel, en beider behoeften en begeerten zijn, zooals ik een vorige maal reeds opmerkte, door de zonde tot nooden verscherpt. De harmonie tussen stof en geest, tussen mensch en schepping, tussen den mensch en God in de eerste plaats, is verbroken, en nu heeft de onsmarlijke en gelukkige behoefte plaats gemaakt voor een nood, die dikwerf schrijnt en het gansche leven, zoowel van den enkeling als van de gemeenschap pynigt. Ik wees reeds met een enkel woord op de nooden der ziel, doch die zijn de eenige niet. Ook ons lichaam kent zijn behoeften, en ook dat lichaam heeft in verband met de stoffelijke wereld waarin en waaruit het leven moet, de bange gevolgen der zonden ondervonden.

Wat behoefte was is nood geworden.

De mensch kent honger en dorst; hij moet arbeiden in het zweet des aanschijns en eten het brood der smart; hij heeft te worstelen met doornen en distelen en zijn spijze te ontwingen aan een gevloekten aardbodem; op zijn schouders rust het zware juk van moeite en zorgen, en de overvloed, die zijn deel was in het Paradijs, is verdronken door velerlei gebrek en ellende. Den mensch overkomt nu armoede en ontbering; hij gaat gekukt onder de levenszorgen en broodvragen; hij weet soms niet wat hij eten of drinken zal; de stoffelijke dingen nemen, omdat hij leven moet, hem dikwerf geheel in beslag, en de harmonie in de menschenwereld is geweken voor velerlei disharmonie en misstand, waar naast de meest ongebonden weelde de afgrond der bitterste ellende gaapt.

Die stoffelijke nood, die zich natuurlijk eerst als een individueele nood openbaart, is in de laatste tijden verscherpt tot den socialen nood, welke hoe langer hoe grooter afmetingen aanneemt. Die sociale nood is, gelijk ik vroeger in een ander artikel

reeds opmerkte, eigenlijk een kwestie van onrechtvaardige verdeling, en wel in dezen zin, dat de verdeling onder de menschen niet beantwoordt aan den eisch der zoogenaamde uitdeelende gerechtigheid. Die uitdeelende gerechtigheid bestaat niet hierin, dat ieder in dit leven evenveel krijgt, want God heeft ongelijkheid gewild, maar dat ieder krijgt wat hem op de plaats, waar hij gesteld, en in het werk, waarvoor hij geroepen is, toekomt.

Zoo is het met ieder organisme en h.v. ook met het menschelijk bestaan.

Zal dat lichaam gezond zijn en normaal zijn functies verrichten, dan moeten alle leden van dat lichaam gevoed worden naar behoefte en nooddrift, maar als er een orgaan overvloed wordt en een ander aan bloedaarmoede lijdt, wijkt de gezondheid, worden de krachten verspilld, en kwijnt het leven. In het sociale lichaam is het niet anders. In dat organisme vinden we verschillende leden, die onderscheidene roeping te vervullen hebben, en allen niet evenveel behoeven, maar elk voor zich moeten ontvangen, wat ze noodig hebben tot het verrichten van hun arbeid, zal er samenwerking en harmonische ontwikkeling van 't geheel zijn. Normale voeding van alle leden is dus de eisch der uitdeelende gerechtigheid, en aan dien eisch wordt helaas niet voldaan.

Op velerlei wijze niet.

Bij den een is er overvoeding en bij den ander vermagering op te merken; hier heerscht overdaad en daar gebrek; de verhoudingen zijn scheefgetrokken en waar vrede moest zijn, is strijd, en wij drukken ons niet te sterk uit als we spreken van socialen nood. Die nood kan niet ontkend. Hij mag allermint worden voorbijgezien of goedgepraat, en wie in parvenu's-optimisme zou boweren, dat het met de ellende en met de nooden op stoffelijk terrein wel zóó meevalt, dat men er gevoegelijk over zwijgen kan, is onoprecht tegenover zichzelf, en tegenover de samenleving, die om redding uit den veelvuldigen jammer roept.

Er is dus tweeërlei nood.

Wij kunnen spreken van geestelijke en stoffelijke of wil men sociale nooden, maar staan die beide niet elkander in verband? Kunnen ze in een adem genoemd worden? Heeft het stoffelijke iets te maken met het geestelijke in engeren zin? Neen zegt het socialisme, want die beide hebben niets met elkaar gemeen. De geestelijke behoeften tellen, indien ze er althans zijn, in den economischen strijd niet mee, en ze staan zoo sterk onder den invloed der sociale factoren, dat ze tegenover deze geheel wegvallen. Het materieel belang is het een en het al. De maatschappelijke strijd mag en behoeft niet door het geestelijk ideaal beheerscht te worden en de vervulling der religieuze begeerten gaat in die mate buiten de bevrediging der stoffelijke nooden om, dat men voor het eerste de kerk en voor het tweede het socialisme kan gebruiken, zonder dat die beide eenig contact met elkander hebben.

Eigenlijk gaat men nog verder.

Men sluit voor het hemelsch-geestelijke het oog. Men heeft voor de eeuwige dingen geen interesse. Aan deze belangen wordt geen plaats, en zeker geen eerste plaats in het leven toegekend, en dat de stoffelijke vrijmaking alleen door de geestelijke verheffing en verlossing kan verkregen worden is den Marxist een dwangheid. Hij scheidt die beide terreinen, of subsumeert het laatste aan het eerste, en terwijl hij alleen worstelt om op de broodvraag het reddend antwoord te geven, weet hij niet den zielenood geen raad en cijfert dien in bruis ontkennend weg.

Lijnrecht tegenover dit socialistisch beweren staat de opvatting, die men aantreft in piëtistische en valsch-mystieke kringen. Terwijl de eersten vergeten, dat God in den beginne niet alleen de aarde maar ook den hemel geschapen heeft, sluiten zij hun oog er voor, dat ook de aarde het werk Zijner handen is. Zij trekken niet slechts in menig opzicht de zuiver-geestelijke verhoudingen scheef, doordat zij de harmonie tussen object en subject in de verlossing, tussen Christus' werk voor en in ons uit het oog verliezen, maar zij toonen weinig belangstelling voor de nauwe verwantschap tussen stof en geest. Het eerste isoleeren zij van het laatste, en beschouwen in echt-doopersche mijding dit natuurlijk terrein als een profaan gebied; dat wel, om der spijze en des levens wil bestreden, doch tevens zoo spoedig mogelijk moet ontvloden worden. Zij trekken zich het liefste in hun geestelijken schuilhoek terug; zij laten de wereld liefst aan zichzelf over; voor Christelijke actie zijn ze koud en allermint sympathiek gestemd, en het zieleleven is hun het een en al.

Nu moet toegestemd worden, waarop ik ook nader terugkom, dat in het leven der ziel tenslotte het zwaartepunt ligt, doch met die hooge waardeering van het geestelijk leven mag allermint gepaard gaan een geringschatting van het stoffelijk-tijdelijke, en een negatie van onze sociale roeping. Het is zeer jammer, dat dit mysticisme verlamd op de Christelijk-sociale actie in gewerkt en den voortgang van het socialisme bevordert heeft, en het is een opmerkelijk verschijnsel, dat het jongere geslacht, dat uit deze piëtistische kringen afkomstig is, voor het grootste deel afvalt, en het ongeloof en het socialisme in de armen valt.

Daarom hebben wij een ander standpunt in te nemen, en dat standpunt gaat uit van de erkenning, dat stof en geest, lichaam en ziel door één God geschapen zijn, en ook na den val op het nauwst met elkaar in verband slaan.

K. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De mentaliteit van den Evangelist.

Veelrlei variatie is er in de houding, die „onze mensen“ tegenover den arbeid der evangelisatie innemen. In sommige plaatsen moet men er niets van hebben, men ziet allerlei denkbeeldige gevaren, men ziet dominees al in een roode trui op den kansel en de broeders ouderlingen een tambourinband uitvoerende en alzo loopt men, zooals iemand het uitgedrukt heeft, „al met een stofruil op vóór er nog een auto in 't zicht is“. In andere gemeenten voelt men er wel voor, maar men stelt het uit, zooals men het witten van een keuker of het behangen van een kamer een jaartje verdaagt, omdat het er niet aan zit. Enkele kerkelijke colleges hebben het vraagstuk in studie genomen en „boomen“ er zoo lang en breed over alsof zij eene jongelingsvereniging waren. Velen zouden zich gaarne aan den arbeid geven, maar klagen, dat zij er de gave voor missen, dat zij er geen slag van hebben. Ja, men verklaart soms van eene gansche gemeente: hier is niemand, die er geschikt voor is.

Naar het mij voorkomt, staan wij hier meer voor een zaak van ligging dan van standpunt. Als men een discipel begeert te wezen van Hem, die niet gekomen zeide te zijn om de wereld te veroordeelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden, dan is het onmogelijk om tegen het werk der evangelisatie partij te kiezen. Het zou openlijke ongehoorzaamheid zijn aan des Meesters bevel: „Predikt het evangelie aan alle creaturen!“ Als over zulk een belangrijk punt als de bekendmaking van het evangelie, in eigen kring principiële verschil mogelijk zou zijn, dan zou inderdaad ons leergehoorzaam huis zijn, dat tegen zichzelf verdeeld zijnde, niet kan bestaan. Maar inzicht in het principiële recht der evangelisatie, maakt ons nog niet tot evangelisten, verre van daar!

Is daar dan voor noodig een bijzondere aanleg, een aparte gave; moet men daarvoor geboren zijn? Ach neen, daar is geen stereotype gave, die een evangelist zou moeten hebben, evenmin als dominees naar één snit geknipt moeten zijn. God giet nergens en nooit Zijn knechten in constante vormen. Hij wil van niemand, dat hij of zij de eigenaardigheden der persoonlijkheid doodwringen zal in een geijelden denkform en praatvorm en werkform. De menschen willen ons steeds in de uniform steken, God handhaaft ons den aan onze persoonlijkheid gelijgenden vorm. Ook hier is de vraag of wij evangeliseren zullen ja dan neen, geen vraag van aanleg of gave, maar van „ligging“. Voor evangelisatie is eene eigenaardige mentaliteit noodig. Kennis, bespraaktheid, zelfs de veelgeprezen routine doen het niet. Ondanks verbrede kennis, vervlotte bespraaktheid, vermeerde routine, moet men zoo af en toe bemerken, dat men „er uit“ is. En men ziet menschen met geringe ontwikkeling, eenen stijllozen spreektrant, geen menschen „van het vak“, die „er in“ zijn. Waar komt dat door? Het is eene zaak van mentaliteit en niets anders.

Welke is dan die eigenaardige geestesgesteldheid, die de kracht is tot den evangelisatiearbeid? De evangelist ziet zielen, in den melkboer, den bakker, den muntgasopnemer, de bedelvrouw, den jongen met turf en briketten, den wagenbestuurder op het voor-

balcon van de tram ziet hij eene ziel, die dreigt verloren te gaan, die gered kan worden, hier en nu. Zielen voor Jezus! is zijn parool. In den regel beheerscht die gedachte den evangelist zoo volkomen, dat hij de visie op andere dingen meestal verliest. Zijn leven wordt in menig opzicht armer. Voor een natuurlijke gratie in gestalte, gelaat en gewaad, voor de vaak sprookjesachtige schoonheid der natuur, voor wetenschap en kunst stompt hij af. Bijna immer is hij eenzijdig in de sterkste mate. Bij den een is deze eenzijdigheid gevolg van een naieve, primitieve natuur, hij behoort tot de kinderen, welker het koninkrijk der hemelen is. Bij den ander is deze eenzijdigheid een gevolg van ascese, van een vaak pijnlijke keuze van de eenzijdigheid boven de veelzijdigheid.

Eenige voorbeelden zullen mijne bedoeling verduidelijken. Letten wij op Moody, den grooten Amerikaanschen evangelist, „God kan heel Londen bekeeren in één maand tijd“, „God vervolgt ons met zaligheid“. Deze uitdrukkingen typeeren hem als een evangelist van professie. Welnu, hoe staat hij tegenover de fijne distincties der theologie, tegenover de bespiegeling over diepinste stukken? „Ach“ — schrijft hij: „Ik hoorde zoo „menige predik over de verborgenheid van Gods raadsbe- sluit, maar als ik terugkwam, was ik nog meer verward „dan vroeger. Hier zijn twee waarheden, die de wereld „moeten overwinnen:

De Mensch is een zondaar.
Christus is de Zaligmaker.“

Sterker nog vinden wij dat in een William Booth. Bij het jongste bezoek van generaal Bramwell Booth aan Nederland, vertelde hij het volgende uit zijns vaders leven (volgens het verslag in „De Strijdkreet“):

Eens na middernacht licht ziende op de kamer van zijn vader, vond hij dezen heen en weer loopend. Hij was toen reeds bijna blind en had om de vermoedenis, die het toch-willen-lezen hem veroorzaakte, tegen te gaan een doek om het hoofd gebonden. De oude Generaal was zoo in gedachten verzonken, dat hij zijn zoon niet hoorde binnenkomen. Toen rammelde deze even met den deursknop om zijn aandacht te trekken, en vroeg, waarom hij nog zoo laat op was, in plaats van te rusten. Toen kwam het aangrijpende antwoord: „Bramwell, ik denk over de zonden der menschen! Wat moeten wij doen met de zonde der menschen?“

Welnu hij hem vinden wij ook in sterke mate de „verruiming“ naar de andere zijden van het veelkantig leven. Zijn biograaf Harold Begbie (aangehaald in „De Strijdkreet“) getuigt daarvan:

„Zijn aanleg was te voortvarend en impulsief, zijn „bezorgdheden waren te veel op anderen gericht „en te onzelfzuchtig om zich te vermeeën in de „diepten van zijn eigen bewustzijn. Hij was geen „mysticus en geen beunhaas; maar hij leed, som- „menigen zullen wellicht zeggen: zijn gansche leven, „aan wat Arnold Hebraïsme noemde, God was de „opperste zaak van zijn leven. Al het andere ver- „zonk bij dit ontzaglijke belang in het niet. Hij „had iets van Carlyle's minachting voor kunst. De „wetenschap had geen wezenlijke aantrekkelijkheid „voor hem. De sporten en amusemen van het „menschedom vervulden hem niet wrevel en ver- „achting.“

Deze mentaliteit heeft Booth in zijne organisatie ingedragen. In „De Strijdkreet“ komt een reeks zeer belangrijke artikelen voor van P. C. onder den titel: „Zijdelichten op de Legerhistorie“. Daarin handelt hij over den „Legergeest“:

„Het kan zijn ideaal in één woord samenvat- „ten: „Zielen!“ Zielen te brengen in de zalige ge-

Deze circulaire lokte discussie uit in de N. Rott., de Arnhemse, de Sneeker en de Kerkelijke Courant. En het was in deze discussie, dat Dr. Kuyper de pen opnam om, met zijn naam voluit onderteekend, zijn eerste artikel te plaatsen in De Heraut van 8 October 1869 onder den titel: Eerlijke discussie!

Als een familietrek van het viertal organen, die het debat hadden geopend, noemde hij de afwezigheid van eerlijkheid in de discussie. Met name nam hij de vrijheid om op de grove beleedigende insinuatien der Sneeker Courant en haar Arnhemse zuster aldus te repliceren:

Onder meer in onze circulaire, waarop men aanvult, wordt vooral storm geloopt op onze verklaring:

Men weet, hoe die vrijheid, in schier onbeperkten zin meer dan twee eeuwen door onze gemeenten genoten, in 1795 voor haar te loorging.

„In schier onbeperkten zin meer dan twee eeuwen genoten!“ Dat is het flagrante delict. Dat schreit ten hemel. Zulk een logen! Of ze niet om wrake roept!

Dat durven mannen zeggen, als Groen en De Geer. Durven dat zeggen tegen beter weten in. Durven de geschiedenis zoo onbeschaamd in het aangezicht slaan. Een historicus als Groen. Een kenner onzer oudheid als De Geer. En dan zulke infame logens.

Ziet toe, gemeenten!... en uit de schatkist van oude kerkeschandalen, wordt dan een jammerlijke schilderij opgehangen van al de knevelarijen, al de geweldensdaden en tyrannieke misbruiken, die de Staat die beide eeuwen lang zich ten laste liet komen jegens onze gemeenten.

Convincant, nietwaar! Hoe zullen De Geer en Groen ooit weer hun oogen van schaamte durven opslaan tegenover het Nederlandsche publiek!

„vangenschap van dat Koninkrijk is zijn hoogste stre- „ven en hij beschouwt dat als hoogste wijsheid. „(Spr. 11:30.) Aan dat doel wordt alles onderge- „schikt gemaakt en wordt eigen wil, eigen meening, „eigen lust en eer gewillig ten offer gebracht; bij „het streven naar persoonlijke ontwikkeling houdt „hij in het oog, dat (voor hem) slechts datgene „wetenswaard is, wat hem helpt dat groote levens- „doel beter te bereiken; en hierin ligt de blijvende „kracht van het Leger te midden van de verwate- „ring van onzen tijd, welke oppervlakkige menschen „schept, die, doordat ze talloze lezinkjes naloopen, „over honderd en één dingen een beetje onzin „kunnen praten en ten slotte niet één ding goed „weten. De Legergeest leert de menschen één ding „te doen, en dat goed te doen, dat te doen met „al wat in hen is; de Legergeest maakt „zielen „de allesbeheerschende hartstocht van iemands „leven.“

Uit deze voorbeelden blijkt genoegzaam wat ik onder de mentaliteit van een evangelist versta. Het is in de eerste plaats een strijd om zielen. Een echte evangelist is wild op zielen. De evangelist Hoekendijk, die met zooveel zegen op Java arbeidt, zegt: „Ik ben als „evangelist een foxterrier-natuur, die niet zoo gaarne „loshant, als hij eenmaal beet heeft“. In de tweede plaats is het die ongecompliceerdheid van geest, die men wel genoemd heeft: „de-op-één-punt-gerichtheid“. Ik herhaal nog eens, dat deze mentaliteit of voortvloeit uit eene natuurlijke naiviteit of het resultaat is van eene moeilijke, vaak smartelijke keuze. Niet de kenners en wetens en sprekers, maar deze eenvoudigen zullen groot zijn in het koninkrijk der hemelen. N. B.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

De Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika.

IV.

In het eerste artikel van deze serie wees ik reeds op het groote belang van de instandhouding van de „Afrikaanse taal“.

Steun aan het Potchefstroomsche Universiteits Kollege beteekent den Afrikaander te steunen in zijn taalstrijd.

De toekomst van kerk en staat in Zuid-Afrika staat in veel nauwer verband met dezen taalstrijd dan wij ons dat kunnen voorstellen.

Welken strijd wij in den loop van de vorige eeuw hier in deze gewesten ook moesten voeren op zoo onderscheiden terreinen, een taalstrijd hadden en kenden wij niet.

Onze bureu in België echter kennen die des te beter.

Bij zulk een worsteling gaat het om belangen, die nog veel verder strekken dan die tot het taalgebied behooren; daarmede zijn door den regel nauw verbonden die van staatkundigen, kerkelijken en moreelen aard.

Het kan de moeite loonen, zulk een taalstrijd eens meer met aandacht te volgen.

Dan komt men soms tot de meest verrassende ontdekkingen.

Er kan geen sprake zijn van een strijd om en voor de Friesche taal in den zin, als wij in België en Zuid-Afrika daarvan spreken, doch ook bij het behoud om het Friesch gaaf het toch ook om nog wijder zich uitstrekkende belangen dan alleen om „menmentaal“ te bewaren voor versterving, opdat zij straks niet komt te staan op den „kanon“ der doode talen. Het gaat naast het behoud van

Maar nu, ik stel daartegenover, dat of die dat schreef de circulaire niet verder las (en dus geen recht van spreken had) of wel las, maar dan tegen beter weten in dus sprak (en dus oneerlijk is).

Waar dan de schoen wringt?

Eenvoudig hier.

Men kan van vrijheid der gemeenten, en van vrijheid der kerk spreken.

Vrijheid der kerk is vrijheid van de kerk tegenover den staat; dus vrijheid naar buiten.

Vrijheid der gemeenten is vrijheid der enkele gemeenten tegenover het kerkelijk geheel, dus vrijheid in eigen boezem.

Wie nu van 1595—1795 van vrijheid der kerk tegenover den staat dorst spreken, zeker, die loog.

Wie daarentegen niet weet, dat er van 1595—1795 schier in onbeperkten zin vrijheid der gemeenten tegenover het kerkelijk geheel heeft bestaan, kent de geschiedenis niet.

Waarvan nu is in de circulaire sprake? Zoo van vrijheid der kerk, dan is de Arnhemmer in haar recht, en zijn De Geer en Groen misleiders des volks. Maar zoo van vrijheid der gemeenten, dan spraken Groen en De Geer waarheid, en heeft de Arnhemmer oneerlijk gedebatteerd.

Men zie de circulaire in.

Wat staat er?

... die vrijheid, in schier onbeperkten zin meer dan twee eeuwen door onze gemeenten genoten.“

Dus de juiste uitdrukking.

En hoe wordt die vrijheid verder omachreven?

... Onze gemeenten, schier vrij en zelfstandig, werden zaamgesmolten in de valsche, kerkgenootschappelijke eenheid, en van zelfhandelende leden van een levend lichaam tot onzelfstandige deelen van een geesteloos raderwerk verlangd.“

En verder:

„Herinnering der verloren vrijheid is dus

KUYPER-BIBLIOGRAFIE.

door

J. C. RULLMANN.

XXII.

20 Opstellen in De Heraut, onder redactie van Dr. C. Schwartz.

Reeds in 1869 is ook de journalistieke arbeid van Dr. Kuyper begonnen.

Niet toenmalige half-kerkelijke, half-politieke weekblad De Heraut sleepte een kwijnend bestaan voort, sedert de hoofdredacteur in Londen woonde. Maar tijdens een kort verblijf van dezen in Holland kwam tot Dr. Kuyper het aanbod om hem te vervangen. En ofschoon Groen van Prinsier hem waarschuwde, zich niet aan dit weekblad te verbinden, omdat het in slechten reuk stond, gaf Dr. Kuyper toch gevolg aan het aanbod, overwegende, dat De Heraut het onzerzijds meest gelezen kerkelijk weekblad was, dat zich voor ons kleine land inderdaad in een zeldzaam uitgebreid debiet verhoogen mocht.

Reeds had hij dan ook den 9den Juli 1869 in dit blad, tegenover een verkeerde voorstelling van de Nieuwe Groninger Courant, de officiële verklaring geplaatst, die bij gelegenheid der kerkvisitatie te Utrecht dit jaar schriftelijk door hem was ingediend.

En nadat in de nummers van 16 en 23 Juli het officieel verslag was opgenomen van de vergadering inzake de kerkelijke goederen, gehouden te Utrecht op 7 Juli 1869, nam De Heraut van 17 September ook de door Dr. Kuyper gestelde circulaire op, door het Centraal Comité 8 September d. a. v. aan de betrokken besturen toegezonden.